

ÅRSPLAN 23/24

Hovslageren FUS barnehage

Hovslageren

INNHOOLD

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage og skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

**BARNET
FØRST!**

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek og glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

- Vi jobber mot denne visjonen ved å være aktive, lekende, trygge voksne som viser god relasjonskompetanse i møte med barna. Vi er stolte av visjonen vår. Den gir oss retning og mening i arbeidet vårt og gir oss motivasjon til å gi det lille ekstra for hvert enkelt barn.
- Hos oss er likeverd og respekt for hverandre helt essensielt, og vi jubler over at vi alle er ulike som mennesker! Vi jobber for å ha stor takhøyde, og ønsker alle ulike personligheter velkommen inn i fellesskapet vårt. Her er det lov å være seg selv fullt og helt!

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

For oss innebærer glødende at vi er engasjerte og fokuserte, og at vi legger vekt på impulsivitet og glede. Vi er skapende ved å være kreative, fantasifulle, lekende og nysgjerrige. Vi er tilstedeværende med kropp og sinn og gir av oss selv ved å oppmuntre, motivere og inspirere hverandre og barna.

Hovedmål:

FUS barn har et positivt selvbilde

FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse

FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller

FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

- Vi jobber kontinuerlig med kompetanseutvikling gjennom egenrefleksjon og refleksjon i gruppe
- Vi deltar på veiledning
- Vi deltar på kompetanseutvikling gjennom FUS-skolen
- Vi er engasjerte i barnas hverdag, og kjenner barna våre godt
- Vi er sensitive voksne som anerkjenner barnas følelser
- Vi jobber med organisering og tilrettelegging, slik sørger vi for faste, trygge rammer og gode hverdager for små og store
- Vi lar barna medvirke i egen hverdag, og verdsetter barnas egne styrker
- Vi er kreative og lekende voksne som ikke tar seg selv så høytidelig

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetansesatsing, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Fagstadlia og Hovslageren FUS-barnehager har felles daglig leder og nestleder, og personalet samarbeider tett. Fagstadlia har fire avdelinger, mens Hovslageren har to.

Avdelingene i Fagstadlia

Knausen: barn i alderen 3-5 år
Krekling: barn i alderen 1-3 år
Kvisten: barn i alderen 3-5 år
Kongla: barn i alderen 1-3 år

Ansatte i Fagstadlia FUS

Avdelingene i Hovslageren

Kløvern: barn i alderen 3-5 år
Kattlabben: barn i alderen 1-3 år

Ansatte i Hovslageren FUS

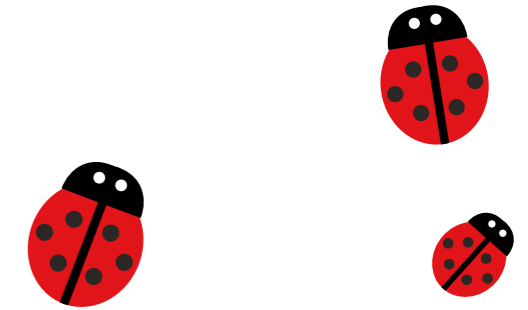
Begge barnehagene er lokalisert i Nordre Ål på Lillehammer, med flotte skogs- og turområder i nærheten. I Hovslageren FUS er ernæring og kosthold et stort satsningsområde. Vi serverer næringsrik mat som gir kroppen de byggesteinene som trengs for å leke, vokse og utvikle seg. I barnehagen får barna servert alle måltider i løpet av dagen, så hos oss trenger ingen å styre med matpakker. Måltidene i barnehagen er preget av ro, hygge, variert mat og gode samtaler. Barna får fra de starter på stor avdeling muligheten til å delta i matlagingen og forberedelser til måltidene. Her foregår det mye læring, og vi ser at det å delta også øker barnas interesse for mat og å prøve ut nye smaker. Matglede står høyt i barnehagen vår!

Selv om vi vektlegger et sunt kosthold, er vi ikke en sukkerfri barnehage. Vi koser oss ved spesielle anledninger og kan nyte vafler eller en is i ny og ne, eller ha litt sukker på grøten. Ved bursdagsfeiringer har vi valgt å feire uten å rette oppmerksomheten mot mat, og gjør heller stas på bursdagsbarnet med oppmerksomhet og gode handlinger gjennom dagen.

Måltidene våre inneholder:

- Vi serverer grønnsaker til alle måltider
- Vi serverer rene fiskeprodukter eller fiskemat med høyest mulig fiskeinnhold
- Vi baker vårt eget brød
- Vi bruker næringsrike kornsorter med mest mulig fullkorn
- Vi balanserer inntaket av ulike typer fett. Det betyr at vi bruker plantefett som for eksempel olivenolje, samt meierifett fra smør og ulike melkeprodukter
- Vi bruker vann som tørstedrikk
- Vi bruker i størst mulig grad naturlige søtningsstoffer
- Vi har god balanse mellom varmmåltider og brødmåltider for å skape variasjon
- Vi har innført et eget grønnsaksmåltid på formiddagen
- Vi tilrettelegger for ulike allergier, intoleranser eller religiøse hensyn

Retningslinjer fra Helsedirektoratet

Hovslageren FUS barnehage AS

Sigrud Undsetsveg 66
2624 Lillehammer
Tel: 41214942/95005043
Epost: dl.hovslageren@bhg.no

Kontaktinfo til de ulike avdelingene:

Kløvern

Tlf: 97555928
klovern.fagstadlia@bhg.no

Kattlabben

Tlf: 97555927
kattlabben.fagstadlia@bhg.no

fus.no/hovslageren

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling»
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

Barnehagen skal gi rom for barnas ulike forutsetninger, perspektiver og erfaringer og bidra til at barna, i fellesskap med andre, utvikler et positivt forhold til seg selv og tro på egne evner. Barna skal møtes med empati og få mulighet til å videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse. Alle handlinger og avgjørelser som berører barnet, skal ha barnets beste som grunnleggende hensyn. Barnehagen skal anerkjenne og ivareta barndommens egenverdi, samt bidra til at alle barn som går i barnehage får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Barnehagen er også en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidrar til å legge grunnlaget for et godt liv.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

Barna skal få oppleve verdien av demokrati, at de har en stemme og at de blir lyttet til om det er noe de ønsker å fortelle. Hos oss skal alle få kjenne på at deres mening betyr noe og blir tatt på alvor, men at de ikke alltid får gjennomslag for egne ideer da de i barnehagen er en del av et større fellesskap. Gjennom veiledning i møte med andre skal barna lære om gjensidig respekt for hverandre og det genuine ønsket og viljen til å forstå andre mennesker. Vi jobber for at alle skal føle seg likeverdige i barnehagen og møte interesse for hvem de selv er og hva de tenker.

Mangfold og gjensidig respekt

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kultur møter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

Vi ønsker å bidra til å styrke barnas følelse av å mestre livet. Hos oss skal de daglige møtene mellom barn og ansatte, og barna imellom å gi hver enkelt mulighet til å kjenne på at det er bra nok å «bare» være seg selv. Barna skal få kjennskap til at det finnes ulike familiesammensetninger, at mennesker har ulike tro og kulturell bakgrunn, at ikke alle tenker likt og samtidig vite at dette er helt ok. Vi lærer barna å respektere og anerkjenne mennesket de møter, og prøver å unngå oppmerksomhet på kropp, klær eller materielle ting.

Likestilling og likeverd

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

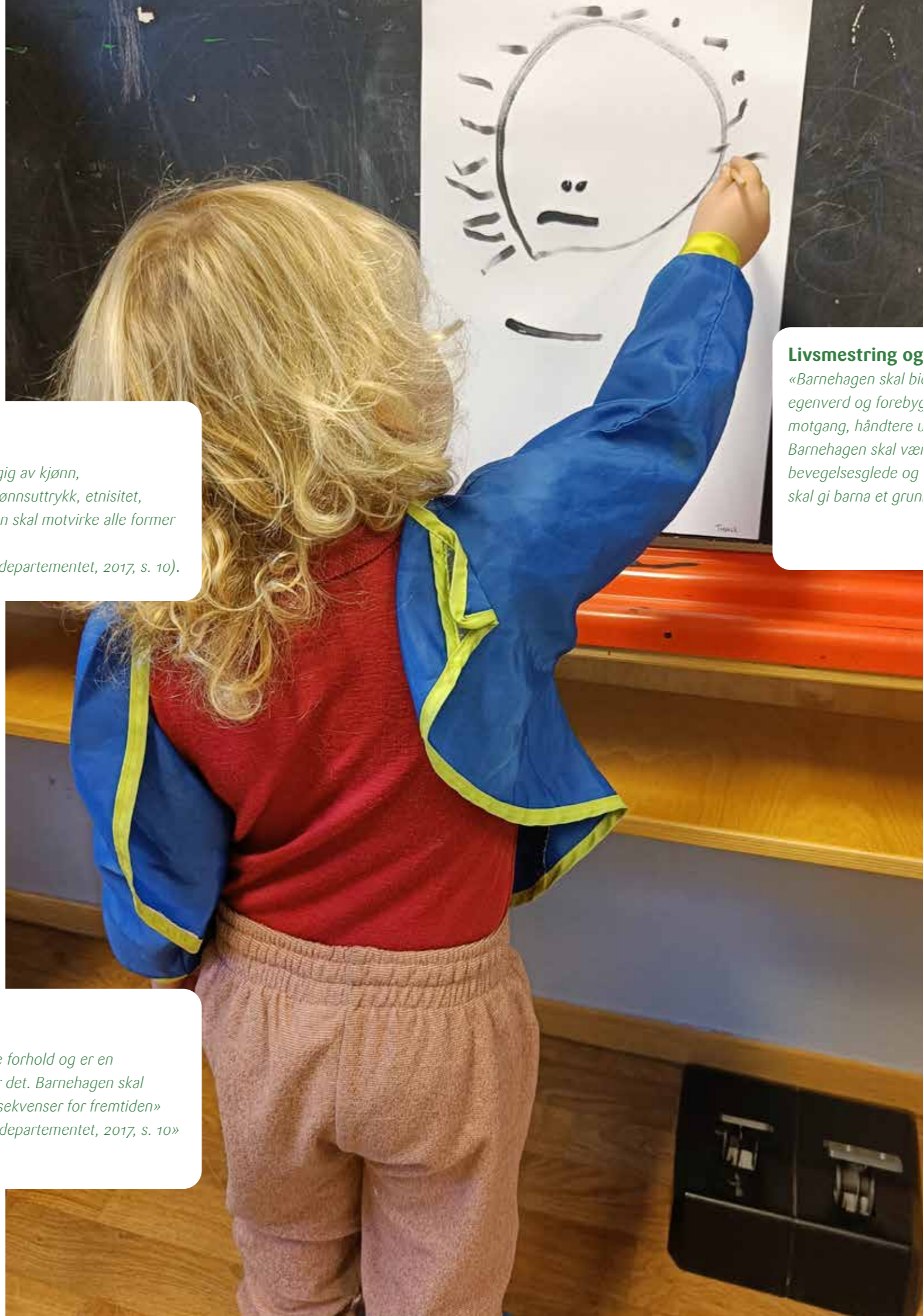
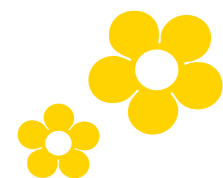
Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

Barna skal kjenne på at ingen dømmer dem. I daglig samspill skal barna få erfare nestekjærlighet og viktigheten av å bry seg om hverandre, samtidig som de opplever hvor godt det er å kjenne at andre bryr seg om dem. Gjennom aktiviteter, lek og andre møter i barnehagen skal barna få erfare solidaritet, og kjenne på det å være del av en gruppe som gir støtte og fellesskapsfølelse. Hos oss skal barna få kjennskap til at det finnes ulike måter å tenke og leve på, dette fordi vi har en åpen kultur med respekt for alle uavhengig av familiesammensetning, kultur, tanker eller identitet.

Bærekraftig utvikling

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10)»

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

Det å lære om betydningen av å ta vare på verdenen vi lever i er viktig i et barns liv. Barna lærer om bærekraftig utvikling, og får en gryende forståelse av hvordan alt liv på jorda henger sammen. Vi legger til rette for at barna lærer seg å forstå utnytting av ressurser, søppelhåndtering, å ta vare på alt levende rundt oss og vi jobber for at barna skal ta med seg disse verdiene videre i livet.

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelsers og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Barna skal lære å «bære sin egen bagasje». Det er derfor viktig å bidra til å gi barna en indre robusthet som kan hjelpe dem å stå imot ulike typer press de utsettes for. De ansatte er opptatt av å gi barna gode verktøy for å mestre eget liv og ta gode valg.
- Vi jobber med å forebygge krenkelsers og mobbing. I dette arbeidet er vi avhengig av at foreldre og foresatte bidrar. Det er viktig å si ifra til oss hvis dere har kjennskap til krenkelsers eller mobbing. Vi er opptatt av å forebygge, gjennom å stoppe så tidlig som mulig alle «spirer» til mobbing, alle kommentarer og hendelser som kan føles vonde, og ved å snakke med barna om hvordan man er en god venn. Vi er også opptatt av at barn som mobber trenger like mye hjelp som de som blir utsatt for mobbing. Vi har lært at barn som mobber, har fått en makt som de ikke er i stand til å håndtere og derfor trenger de hjelp og veiledning til dette. Barn kan ikke beskyttes mot alt som er vondt, derimot må vi lære dem å håndtere livet både i motgang og medgang. Vi må hjelpe de til å bli sterke mennesker. Det gjør vi ved å veilede, støtte, utfordre, oppmuntre og forklare.
- Vi legger til rette for god fysisk helsemessig utvikling ved å servere næringsrike måltider og aktivt bruke kroppen i lek og aktiviteter i løpet av barnehagedagen.

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vendt mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte

etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: de ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og av at de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar - sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: Arbeid med språkstøtte innebærer hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar

intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering og igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Omsorg

Alle barn skal møtes med omsorg og forståelse. Det å være en omsorgsfull voksen innebærer at vi er sensitive og lydhøre, og at vi møter barna der de er. Det vil alltid være de ansatte som har ansvar for å skape de gode relasjonene og den rause kulturen, dette ansvaret tar vi på alvor! Omsorg skal komme til uttrykk i alle situasjoner i løpet av dagen, og kan være alt fra et støttende blikk, et fang, heiarop eller en tydelig grense.

BARNET FØRST!

De ansatte er bevisst på å være gode rollemodeller, som møter barna med varme og er til å stole på. Vi ønsker å vise at alle mennesker er like mye verdt, og at alle er bra nok akkurat som de er. For å få til dette er det essensielt at alle barna møter voksne som respekterer og anerkjenner hvert enkelt barns uttrykk og væremåte.

Lek

Lek er en sentral og viktig del av barnas liv. Gjennom leken øver barna seg på sitt eget sosiale liv. Leken er med på å utvikle sosial kompetanse, samarbeidsevne og motoriske ferdigheter, og den er frivillig, selvvalgt og med masse humor.

Spesielt i rolleleken får barna prøvd sine evner til å kommunisere, samarbeide, være fleksible, lede, bli ledet, organisere og ta ulike roller. I FUS kaller vi disse ferdighetene egenledelsesfunksjoner. De ansatte har kunnskap om barns egenledelse og samtidig en bevisst oppfattelse av sin egen voksenrolle i leken. Vi skal ikke styre, men hele tiden observere barnas samspill i leken, og hjelpe til å utvikle den videre når det trengs. Et barn med gode lekeegenskaper vil lettere knytte vennskapsbånd, dette vil hjelpe barnet sosialt gjennom resten av livet. Har man først opplevd å få en venn har man gjort seg erfaringer man benytter seg av hele livet når man møter nye mennesker. Vi jobber for at alle barna skal inkluderes i lek, og er trygge rollemodeller som vet hvordan vi kan få dette til. Hvert enkelt barn er forskjellig, og skal behandles

ulikt. Samtidig skal alle barn behandles med likeverd, og barna skal lære å respektere hverandre på tvers av ulikheter og uenigheter. Ved å undre seg sammen med barna kan man stimulere leken og la dem finne svarene selv. Vi ønsker å være gode på å ta barneperspektivet, og se verden gjennom barnas øyne – slik lager barn og voksne magi sammen!

Vi legger vi til rette for et barnehagemiljø som støtter opp under barnas nysgjerrighet, vitebegjær og læringsglede. Læring skjer i alle situasjoner, både inne og ute, og spesielt i samspill med andre. Barna trenger voksne som støtter opp under deres ønske om utforskning, lek og mestringsopplevelser. Rammeplanen sier: «Barnehagen skal vise til et mangfold av temaer, fenomener, materialer og redskaper der det skapes en meningsfull samhandling». Barn lærer best når de har det gøy og er i trygge omgivelser sammen med omsorgsfulle voksne. De

ansatte er til stede og engasjert i barnas interesser, på denne måten sikrer vi at barnas innspill blir bygget videre på og at læringen utvides.

Danning

Danning dreier seg om å formes som menneske i verden, om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Danning skjer i samspill med omgivelsene, og setter barna i stand til å håndtere livet ved at de utvikler evnen til å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen, og til å få hjelp til å se seg selv som et verdifullt medlem av et større fellesskap. Barna skal kunne si sin mening og føle at det de sier blir tatt på alvor. Barna skal møte ansatte som aksepterer et mangfold av følelser, ideer og tanker, og som møter alle med samme respekt. Personalet i barnehagen har kunnskap om barn, og vet at det å vise motstand er en naturlig del av barnas danningssprosess. Det å stimulere barnas evne til kritisk tenkning, og å være gode dialogpartnere er viktig for oss.

Vi skal lære barna å inkludere hverandre uansett bakgrunn og kultur, og vise at nytt eller annerledes ikke er skremmende eller mindre verdt. Barna skal møte ansatte som tar tak i mobbing og utestengelse, og lærer bort verdien av å inkludere alle.

Vennskap og fellesskap

Barna hos oss skal få støtte og veiledning i hvordan man får en venn, og hva det vil si å ha og å være en venn. De skal oppleve at de får hjelp hvis de ikke mestrer, samt veiledning i hvordan en tar vare på vennskap samtidig som man har respekt for egne og andres grenser. Barnehagens personale skal hjelpe til å ta vare på relasjonene barna imellom, og samtidig legge til rette for nye vennskap. Ønsket vårt er at barna skal bygge egne vennskapsnettverk gjennom felles opplevelser. Vi jobber forebyggende mot mobbing og erting ved å løfte fram hvert enkelt barns unike egenskaper. «I barnehagen skal alle barn erfare å være betydningsfulle for fellesskap og å være i positivt samspill med barn og voksne» (Rammeplanen s. 23).

Kommunikasjon og språk

De ansatte skal skape et språkmiljø som oppmuntrer barna til verbal og nonverbal kommunikasjon, og til lek med både skrift- og talespråket. Barna hos oss skal oppleve voksne som lytter, undrer seg og er interessert med hele kroppen. Gjennom samtaler og lek skal barna få kunnskap om hvordan språket kan brukes som redskap i konfliktløsning, og som uttrykk for følelser, tanker, meninger og erfaringer. Språk er barnas viktigste verktøy for å utvikle deres indre stemme, noe som er essensielt i forhold til utviklingen av deres evne til selvregulering. Evnen til selvregulering er viktig med tanke på forståelse og mestring av egne og andres følelser i ulike sosiale situasjoner. Barna skal «bades» i språk. Dette innebærer at de ansatte bevisst skal benytte enhver situasjon til å samtale med barna, benevne hva vi gjør, ser og opplever sammen. Vi skal lytte, legge til rette, stille spørsmål og undre oss sammen med barna. Vi skal utvide språket og oppfordre barna til å utforske, leke med, og lære nye ord. Personalet skal følge barnas språkutvikling tett, slik kan vi legge til rette for barn som trenger ekstra språkstøtte.

5. BARNES MEDVIRKNING

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

Barns rett til medvirkning i barnehagen er forankret i barnehageloven §3. FNs barnekonvensjon gir også barn rett til å si sin mening i alt som vedrører dem, og Rammeplassen sier følgende: «Barna skal jevnlig få mulighet til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet». Dette bærer vi med oss kontinuerlig i hverdagen vår, vi forstår og følger barnas uttrykk, og bruker barnas interesser og undring i temajobbing og andre aktiviteter.

Vi er opptatt av at barneperspektivet skal være gjeldende i alt arbeid vi foretar oss. Når vi er glødende, skapende og tilstedeværende i barnas hverdag legger vi til rette for at barna får uttrykke sine meninger og tanker. Vi skal ha tid til å lytte, se og forstå det barna forteller oss både verbalt og nonverbalt. Hos oss er det rom for ulike typer mennesker og meninger, og alle skal få medvirke uavhengig av kjønn, funksjonsevne, religion og kultur. På denne måten bidrar vi til å bygge opp et likestilt samfunn hvor alle har rett til å delta i fellesskapet, bli hørt og få medvirke i egen hverdag.

6. SAMARBEID

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

Vi er opptatt av at alle barn skal trives og utvikle seg til å nå sitt fulle potensiale. Dette krever et tett samarbeid hos de voksne som står barna nærmest – ved at foreldre og personalet deler tanker og observasjoner med hverandre legger vi til rette for at barnet blir sett og forstått. Derfor er samtaler med foreldre et prioritert område hos oss. Åpenhet og god dialog sørger for at vi i enda større grad deler ansvaret for barnets utvikling. Vi gir alle foreldre tilbud om minimum to utviklingssamtaler i løpet av barnehageåret, men har også muligheter til hyppigere samtaler ved behov. På denne måten kan vi lettere og raskere sette i gang tiltak der vi mener det er nødvendig.

Samarbeid med andre instanser:

- Vi vet at riktig hjelp i mange tilfeller er avgjørende for barnets videre utvikling.
- Barnehagen har et godt samarbeid med både helsestasjon, habilitering- barneverns- og pedagogisk/ psykologisk tjeneste.

7. OVERGANGER

Tilvenning i barnehagen

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

- Det er helt vanlig at både store og små har sommerfugler i magen når man skal begynne i barnehagen! Vi jobber for å få til et godt samarbeid og god kommunikasjon helt fra starten av. Tilvenning i barnehagen blir derfor tilpasset individuelt ved at vi har tett dialog med den enkelte familie underveis. Noen trenger lang tid på å bli trygg i den nye hverdagen, mens for andre kommer tryggheten og tilliten raskere.
- For de helt små barna, som kun har vært vant til å være hjemme med sine nærmeste omsorgspersoner til nå, blir det mange inntrykk å fordøye de første dagene. Mange blir slitne, og dette kan gå utover både matinntak og søvn. Det er viktig at vi i personalet og foreldrene finner en god balansegang for barna, og hvis det er mulig anbefaler vi å ha kortere dager i barnehagen de første ukene.
- Personalet bruker tiden sin på å være til stede for barna. Det er viktig å bli godt kjent sånn at vi kan legge til rette for gode opplevelser, derfor er vi voksne våkne og sensitive for barnas reaksjoner og tilnæringsmåter. Målet vårt er at barna skal bli trygge på oss som nye omsorgspersoner. Etter hvert vil barna selv, i sitt eget tempo, utvide horisonten sin og forlate den trygge basen hos de voksne. Den nye hverdagen byr på mange spennende opplevelser og muligheten til samspill, lek og glede med andre barn, vi gleder oss til oppstart og nye bekjentskaper!

Overganger innad i barnehagen

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen: Fra liten til stor avdeling:

Vi tar oss god tid med planlegging av overganger innad i barnehagen og i arbeidet med å sette sammen barnegruppene. Det er mange hensyn som skal tas når man setter sammen gruppene. Vi ønsker god gruppedynamikk og trygghet for alle barna. På våren før oppstart på ny avdeling begynner vi tilvenningen. Barna på liten avdeling går sammen med en kjent voksen på besøk til den nye avdelingen, og deltar i hverdagsaktiviteter, lek og måltider for å bli trygge før oppstart. De store barna oppfordres til å ta godt vare på, og ta imot de mindre barna, og er også en stor ressurs i dette arbeidet. Foreldrene og en pedagog på hver av de aktuelle avdelingene har overgangssamtale for å etablere kontakt og overføre informasjon om hvert enkelt barn og avdelingen i juni. Dette bidrar til trygghet og forutsigbarhet for alle parter, og overgangene innad i barnehagen oppleves rolig og god. Den siste dagen før barna går i ferie, hjelper de selv til med å bære klær, bleier og utstyr over til den nye avdelingen og ny garderobeplass. På denne måten er de også visuelt forberedt og stolte og klare for nye utfordringer etter ferien!

Overgang mellom barnehage og skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

Det siste året i barnehagen har skolestarterne et eget opplegg som har som mål å styrke samhold og tilhørighet, og forberede barna til skolestart. Her jobber vi med både praktiske og sosiale ferdigheter som er nyttig å ha før skolestart, for eksempel å lære seg å lytte, ta hensyn og å ta imot og utføre enkle beskjeder. Selvstendighetstrening som å vente på tur, påkledning, klipping og liming, og å være en god venn hører også naturlig med i skoleforberedelsene. Vi retter også søkelyset mot psykisk helsevern det siste året barna går i barnehagen. Konkret gjør vi dette ved å jobbe med temaet «følelser», vi snakker om, setter ord på, gjenkjenner og lærer oss å akseptere både egne og andres følelser.

Dette øver vi på:

- At alles mening betyr noe, trygghet til å si ifra.
- At barna trives i lek og har vennekompetanse.
- At barna er trygge og forskende og gleder seg til skolestart.
- Å se verdien av å planlegge, pakke og rydde før og etter turer, ha oversikt over egne eiendeler.
- Konsentrasjon og felles fokus.
- Ha et positivt selvbilde, sette egne grenser.
- Det er viktig for oss å gi barna erfaringer som handler om at det å kjenne på kroppen at når man øver, og prøver om igjen er det mulig å få til noe man trodde var umulig! Det er en god følelse å være stolt av seg selv og samtidig kjenne på gleden av å være del av et fellesskap.
- Barnehagen har et nært samarbeid med Nordre Ål skole og andre barnehager i området. Vi møtes blant annet til felles aktivitetsdager, lesestund og besøk på skolen. Vi samarbeider også med andre barneskoler i byen da vi ofte har barn hos oss fra andre skolekretser. Dersom foreldrene samtykker vil barnehagen overlevere nødvendig informasjon om barnet til skolen før oppstart.

Plan for overgang og sammenheng mellom barnehage og skole

8. BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Lærende organisasjon

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

Vi har «lærende møter» med sakslister og referater

Vi har læringsøkter med faglig innhold og felles refleksjon

Vi har en aktiv ledergruppe som utvikler et personale som kan skape læring gjennom formelle og uformelle læringssituasjoner, og som etterstreber kvalitet i samspillet mellom voksne og barn.

Planlegging

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

God planlegging bidrar til en gjennomtenkt og hensiktsmessig bruk av barnehagens menneskelige og materielle ressurser samt nærmiljø og naturområder. Planlegging av barnehages fysiske utforming, organisering, innhold og prosesser gjøres med utgangspunkt i barnehagens overordnede mål, som er gitt i barnehageloven og utdypet i rammeplanen. Planleggingen baserer seg på kunnskap om barns utvikling og læring individuelt og i gruppe, observasjon, dokumentasjon, refleksjon og systematisk vurdering og på samtaler med barn og foreldre. Hver avdeling utarbeider pedagogiske planer hvor innhold og arbeidsmetode er tilpasset barna og barnegruppa. Planene og gjennomføringen av disse må være så fleksible at det er rom for spontanitet og barns medvirkning. Bruker- og medarbeiderundersøkelser blir nøye gjennomgått. De er grunnlag for refleksjon og vurdering. Det resulterer i en plan for bevisstgjøring og videreutvikling av barnehagens planer, vårt pedagogiske arbeid, barnehagens etiske standard og barnehagens organisering. Vår målsetning er at vi kontinuerlig skal jobbe for å bli bedre.

Våre metoder for planlegging:

- Hovslageren FUS årsplan
- FUS årshjul
- Pedagogisk driftsrapport
- Leder-, avdeling- og personalmøter.
- Planleggingsdager
- Implementeringsplaner for «Barnet først»

Vurdering

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Pedagogisk driftsrapport
- CLASS observasjoner
- Vurderinger i samarbeidsprosesser
- Foreldresamtaler og møter.

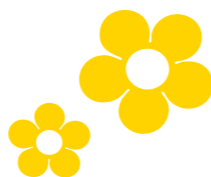
Dokumentasjon

«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

- Pedagogisk driftsrapport
- Etterarbeid CLASS-rapporter
- Avdelingsbrev til avdelingene
- «Dagen i dag» på MyKid
- Foreldresamtaler
- Referater fra møter
- Handlingsplaner etter medarbeider- og foreldreundersøkelsen

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

Barnehagen samarbeider med veiledningsteamet fra PPT i kommunen. Veiledningsteamet er et lavterskeltilbud innenfor PPT som ønsker å være en ressurs for barn, foreldre og barnehager i Lillehammer kommune. Målet er å etablere tidlig og god hjelp til barn som av ulike grunner trenger ekstra oppfølging, slik at de blir i stand til å fungere godt innenfor et godt ordinært tilbud. En viktig del av dette er systematisk arbeid. Gjennom et slikt perspektiv fokuseres det på hvordan systemet fungerer for å møte barnets behov. Dette tilbudet skal ha en særlig satsning på tidlig innsats innenfor språk og språkstimulering og utvikling av ferdigheter innenfor samspill og sosiale ferdigheter. Skriftlig samtykke må innhentes fra foreldre dersom saken dreier seg om enkeltbarn.

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Barnet Først (CLASS, Tuning in to kids og egenledelse i lek og læring.)
- Observasjoner og kartlegging ved behov.

[Trygg oppvekst Lillehammer](#)

9. BARNEHAGENS FAGOMRÅDER

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Våre metoder for å ivareta rammeplanens hensikt med fagområdene:

[Progresjonsplan for fagområdene](#)

